

Maandblad der Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
gevestigd te Amsterdam.

H. G. Mandemaker

De Roodhalsfuut

De Avifauna van Nederland, (uitg. 1962), vermeldt het volgende: 'Zeer zeldzame broedvogel; twee broedgevallen: 1918 te Brielle en in 1927 te Kortenhoeve. Doortrekker en wintergast in klein aantal; voornamelijk langs de kust. Doortrek voornamelijk van eind september tot in november en van half februari tot eind april. Vroegste datum 5 september 1942 te Pernis; laatste datum 3 juni 1957 in de Westeinderplas. Verder zijn er nog zes zomerwaarnemingen, welke mogelijk ten dele op zeer vroege trek wijzen'.

De Avifauna van Walcheren, jaar 1957, samengesteld door de N.J.N., vermeldt, dat twee exemplaren van de roodhalsfuut op 27 november zijn waargenomen voor de kust van Rammekens. In de Avifauna over 1959 wordt vermeld: 'Tamelijk zeldzame doortrekker in de wintermaanden, dit jaar door ons niet waargenomen'. In die over 1962, samengesteld door de C.J.N., staat: 'Veel minder algemeen dan de vorige soort (bedoeld wordt hier de fuut), waarvan hij meestal niet onderscheiden wordt'. Tot zover de Avifauna's, waaruit blijkt, dat de roodhalsfuut niet tot de dagelijks waarneembare vogels behoort.

Ik heb er nog eens een aantal jaargangen van 'Het Vogeljaar' op nageslagen en daaruit bleek mij, dat de roodhalsfuut het meest in het midden van het land wordt waargenomen, te weten op 7-9-62, Lelystad (1 ex.); 11-8-61 Ketelmeer (1 ex.); 6-5-62 Ketelmond (1 ex.); 16 en 23-9-62 Eempolder (1 ex.); 28-9-62 Harderwijk (1 ex.); 30-9 en 3-10-62 Blauwkapel (1 ex.); 1-10 tot 10-10-62 Knardijk (3 ex.); 29-8-63 Terschelling (1 ex.). Tenslotte schrijft de heer A. Mulder in 'Het Vogeljaar' 10e jrg. no. 6, dat hij op 10-8-1962 en op latere data, in een zestal vennen in Drente, de roodhalsfuut heeft waargenomen.

In 'Overzicht van enkele opvallende vogelsoorten'. 'Het Vogeljaar' 9e jrg. no. 4, schrijft de heer J. Taapken: 'Vanaf eind oktober zag men langs de Knardijk ook regelmatig roodhalsfuten'. De geciteerde vermeldingen uit 'Het Vogeljaar' zijn allerminst volledig, maar één ding is nu wel duidelijk, dat er aan de zeekust minder roodhalsfuten worden waargenomen dan in het centrum van het land. Dit wordt bevestigd door de heer J. Taapken, die mij schreef: 'Inderdaad komen er van de zeekust zelden meldingen van deze soort binnen. Ik geloof, dat dit ook in verband kan staan met de grote afstand waar ze in dit gebied meestal worden gezien en daardoor niet als zodanig worden herkend'. Ik ben het dan ook met de heer

Taapken eens wanneer hij schrijft in 'Het vogeljaar' 8e jrg. no. 6: 'Waarnemingen van de roodhalsfuut, enz . . . , zijn bijzonder vermeldens waard'.

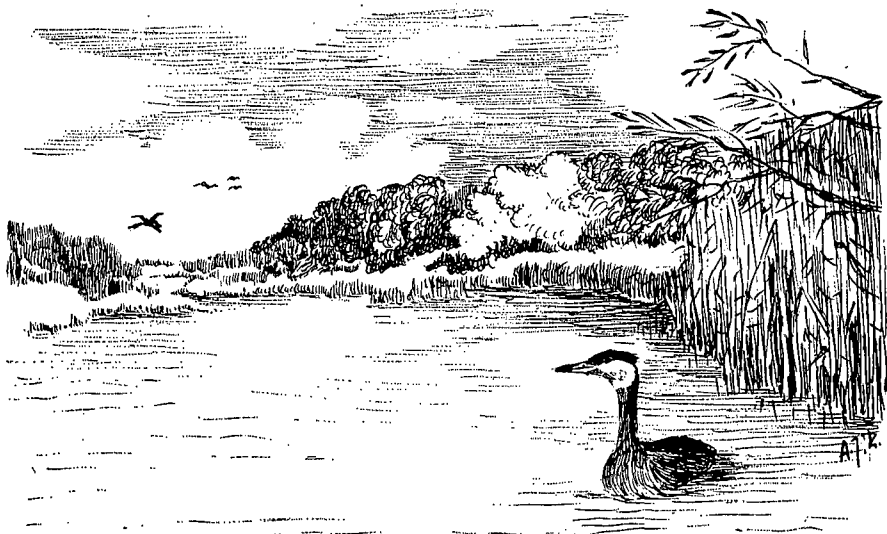
Op 30 oktober 1965 heb ik in het Staatsnatuurreservaat 'Rammekenshoek' te Ritthem op Walcheren, voor het eerst de roodhalsfuut gezien en deze vogel langdurig kunnen waarnemen. De bewaker van het reservaat, de heer Janse, maakte mij op de vogel attent. Direct ben ik op onderzoek uitgegaan. Eerst naar de hoge observatiepost, vanuit deze schuilhut heb je een prachtig uitzicht over 'het eiland' en het zuidelijk deel van de kreek. Hoe ik ook speurde, ik zag niets bijzonders. Bij de zeedijk zwommen een honderdtal meerkoeten en ongeveer zestig dodaarsjes en enkele wintertalingen. Teleurgesteld verliet ik mijn hoge post. Bij de aanlegplaats van de roeiboot beproefde ik mijn geluk nog eens, maar weer zonder resultaat. Tenslotte gaf ik mij uit 'de dekking' bloot en liep naar de waterkant, vanaf deze plaats had ik nu ook het uitzicht over het westelijke deel van de kreek. Ik speurde het wateroppervlak af, en jawel hoor, op ongeveer 200 meter afstand zwom een fuutachtige vogel. Vlug trok ik mij terug en ben toen snel in de richting van de vogel gelopen, het laatste eindje werd op de buik 'genomen'. Met mijn kijker voor de ogen gluurde ik tussen het gras door in de richting waar de vogel zich moest bevinden.

Ik had geluk, op een afstand van ongeveer 25 meter zwom het dier. Het was juist bezig zijn veren te ordenen. Voorzichtig kroop ik nog wat verder naar voren om het hinderlijk gras voor mijn lens kwijt te raken. Ten laatste lag ik aan de waterkant en kon de vogel ongehinderd waarnemen. Hals en borst waren kastanjebruin, de rug donkergrijs, de witte wangen zwart gevlekt en de kruin donker van kleur. Zo te zien was de vogel in overgangskleed. Toen het dier met zijn poot aan de kop krabde kon ik de gelobde tenen goed zien en ook de zilverwitte buik. Heen en weer zwemmend liet de vogel zich aan alle kanten goed bekijken. Vergissen was uitgesloten, het betrof hier de roodhalsfuut, voor de eerste maal waargenomen in het reservaat 'Rammekenshoek'. De fuut had de manieren als van de dodaars, zoals half uit het water opwippend de veren schudden. De fuut was zeer actief, regelmatig dook hij onder op zoek naar voedsel, hetgeen ook weer op dezelfde wijze als van de dodaars gebeurde, alleen bleef de roodhalsfuut veel langer onder water. Soms zo lang, dat ik al begon te denken, dat hij onder water zwemmend de 'benen' had genomen. Steeds werd ik weer door de fuut verrast, doordat ze op een geheel andere plaats boven kwam dan ik verwachtte. Zo dook ze onder met de kop in oostelijke richting, groot was mijn verbazing hem twintig meter westelijker te zien boven komen. In de meeste gevallen kwam het met een visje in de snavel boven water, waarschijnlijk zullen dat wel driedoornige stekelbaarsjes geweest zijn. Het visje werd in de snavel wat heen en weer gegooid ten einde het in de juiste positie te krijgen en het daarna door te slikken. Meer dan eens liet de vogel het visje vallen om het weer snel op te duiken, eenmaal goed in de snavel werd de prooi doorgeslikt, wat met de snavel naar boven gooien gepaard ging om het doorslikken te vergemakkelijken.

Door de kijker kon ik de prooi door de hals naar beneden zien zakken. Een overvliegende kapmeeuw, die de vissende fuut in de gaten kreeg, streek op korte afstand neer. Wanneer de fuut nu met een visje boven water kwam, was de meeuw er 'als de kippen' bij, om te proberen de prooi 'afhandig' te maken, wat geen enkele maal lukte. Want steeds wanneer de meeuw een uitval deed, dook de fuut

onder, bovenkomend gooide het een paar maal de kop naar boven, waaruit ik opmaakte, dat de fuut het visje onder water geconsumeerd had.

Tijdens het vissen kwam de vogel soms zo dicht bij, dat het door de kijker leek alsof ik hem voor het grijpen had. De vogel was helemaal niet schuw. Regelmatig verwisselde ik van plaats om hem beter te kunnen observeren en iedere keer lag ik vlak aan de waterkant, zodat de fuut mij goed kon zien. Kleine bewegingen van mijn handen maakten hem eveneens niet ongerust. Regelmatig keek hij rond, waarbij de gele snavelwortel goed te zien was. Na een half uur ben ik de heer Janse gaan ophalen, waarna we samen de vogel nog enige tijd hebben geobserveerd en aan de hand van de Vogelgids hebben gedetermineerd.

De roodhalsfuut

Tekening: A. J. Kabboord

L. Noordhoek

Lichtpunt op een donkere dag voor Kerstmis

Het weer is eigenlijk helemaal geen weer meer als we besluiten toch nog een wandeling te maken door het onvolprezen natuureservaatje 'DE HAECK', één van de terreinen van de Stichting 'HET ZUID-HOLLANDS LANDSCHAP', gelegen in de directe omgeving van de Nieuwkoopse Plassen en wel in het Z.O. deel. De kalender wijst 12 december en de stormdepressies laten een adempauze toe, wat niet wegneemt dat een laaghangend, griauw wolkendek, een gestadig vallende regen op de reeds doordrenkte polders en rietlanden doet neerkomen. Kleur biedt het landschap dan ook vrijwel niet als we de wandeling beginnen in Slikkendam. Zowel links als rechts rijgen de rietvelden zich aaneen, onderbroken door kleine plassen, waarop meerkoeten toch nog een poging doen wat leven in de brouwerij te brengen, overigens zonder veel resultaat, en kale plaatsen waar de rietscheer-